

que tots pertanyen a l'àrea onomàstica que ell va identificar com a pertanyent al substrat pre-cèltic de Renània: *Drappo*, -onis, nom d'un terrisser renà o mediomàtric i d'un del Belgicum, Ss. I i II d. C. (*CIL* XIII, 4516), *Drappus* nom de dos trevèrics (*CIL* XIII, 4002, 11313), *Drappes* nom d'un Seno en Cèsar: els estudis de Weisgerber demostraren notables afinitats lingüístiques entre aquest substrat renà pre-cèltic i el dels Pirineus; anem, doncs, a parar, també per aquest costat, al sorotàptic.⁴

Pel que fa a la *tr-* de la variant cast.-port. *trapo* pot ser simplement deguda al fet que el llatí no posseïa mots en *DR*. És en efecte un cas que es repeteix el d'aquesta substitució, i ja en elements onomàstics molt antics com *DREPANUM* > *Tràpani*; el nom del Drava afluent del Danubi (tot i que ja és *Δράβος/Dravus* en Estrabó i Plini) apareix com a *Travus* en bastants documents des de 890;⁵ i el fenomen es constata en diversos mots hispano-portuguesos, com el germanisme gallec i lleonès *trousa* (< gòt. *DRAUSJAN*, *DCEC* IV, 608), el port. (etc.) *trópego* (veg. ací *DROPO*), el cast. i port. *tragar* (*DCEC* IV, 528, veg. supra *DRAC*), i fins algun nom de lloc català (*EntreDL* II, 109); d'altres n'hi afegeixen *JUHubschmied* (*VRom.* III, 93n.) i *Brüch* (*l. c.*). No és impossible, però no cal, que en aquest cas hi ajudés un fet de convergència amb una arrel sinònima.⁶

Ara bé en el cas d'aquesta paraula veiem que la *TR*-s'estengué fins als límits mateixos del català i àdhuc hi entrà poc o molt. Car trobem *molins trapers* en docs. de 1196 i 1206 de la nostra zona mossàrab (veg. infra, *draper*), i no solament *tr-* en el nostre mot demostra vell arrelament fins a l'Alt Aragó amb creació local de derivats propis,⁷ sinó que penetrava almenys fins al català de l'Isàvena en el segle XI, on *trappo* apareix aplicat a un sudari o a un drap costós que embolcava un taüt: «*misimus ipsa terra propter remedium animae Isilone et per ipsum trappo que veni in ipso fératro*» en un doc. d'Ovarra de 1020 o 1025 (*Matín Duque, Docs. de Ovarra*, 83.6).

Comtín Duque ara la documentació literària en els nostres grans escriptors medievals; ultra la que ja donen abundant el *DAG.* i *AlcM* de Lull, Muntaner, JRoig i els *CostTort.*, el tenim ja en tota mena d'usos en la *Crònica* del Conqueridor, que se'n serví en les manobres de la seva armada expedicionària a Mallorca: «*dixeren los nobles que bé ho dèyem; e quan vench al sol post, Nós demanam draps amples e lonchs*», car també s'havia tractat que «*metéssem de la part de la iyla un barragá, e que metessen la lanterna en la popa, e que'l drap, que cobris de la part de la montanya la lanterna*» (Ag., 110.92). Però en literatura medieval és encara més corrent de parlar-ne com a teixits de preu, i de menes (o procedències) renomnades, com els de Carassona i altres fabricacions franceses, que ja s'imitaven a València molt activament a primers del S. XIV (docs. de la mostassaferia valenciana de 1322, 51), i hem vist que ja es feia el 1271.

En realitat això havia començat a les terres mossàrabs continentals des del moment de la Conquesta

i abans, com es pot deduir dels *Molendinis Trapariis* pobletans del S. XII, que citaré després, i del fet que ja en els moments de la invasió de Jaume I hi havia un tortosí que en tenia fabricació a Borriana: «*P. R. de Tortosa, qui era en la ost, e havia un obrador en Burriana de draps*» (*Cròn.*, Ag., 291). S'esmenten amb lloança el *drap de grana* (en la *Cròn.* com a preu de la rendició i d'altres fets d'armes): «*e que ls vestíssem de drap de grana 40 de lurs parents d'aquels qui serien ab els en lo feyt*» (289); i el *drap vermell* (imitació del d'estamfort cf. § 63 en la tarifa de 1271): «*que Nós li dèssem tres cavals, e vestir a cinquanta hòmens de drap vermeyl d'estamfort*» (341); i és clar que *drap de seda* i de *ras* de diferents menes: per al botí dels conquistadors «*exí-n molta bona roba, e perles e sartes de coyl e brassaderes d'aur e d'argent, e molt drap de seda e d'altres robes moltes*» (*Cròn.*, 247); «*après d'elles venien totes les dones de la terça regla, no menys vestides de drap de seda burella que les monges*», JoMartorell (Ag. I, 122), «*emparamentaren una gran sala de molt bells draps de ras, tots obrats d'or*», id. (I, 81).

La tendència moderna ha estat a retallar l'aplicació d'aquest mot en un sentit semblant al que ha predominat en cast.-port.: *draps* de poc valor (*drap de cuina*, *posar com un drap brut*), així almenys ha passat en el cat. central. Però aquesta tendència a la baixa ni és molt antiga ni ha tingut efecte tan ample en altres parlars. En el S. XVI, OPou ens el mostra en aplicacions més distingides o per a teixits i teles especials: «*lo drap o bancal: stragulum*» (esmentat entre *la post del pa* i la «*tela o tovallola: linteum mantile*»); «*esca --- de drap de lli cremat: ex panno lineo adusto*» (*ThPu.*, 218, 220); a Mallorca els escriptors del poble ens parlen encara de *drap-rasos* (< draps de ras; PdAPenya, *Po.Pop.*, veg. la cita a *GOM A GOM, DE ~*); a Eivissa el *drap* és la «*tela de hilo del país*» (PzCabr.), i a totes tres illes el plural *draps* no és pas res que s'acosti a 'parracs' sinó els 'bolquers' (sovint ben fins) dels infants petits (eiv., PzCabr.; a tot Menorca pengem una mena d'escapulari «*a sa faixa des fiets que van en draps*», Camps Merc., *Folkl. Men.* I, 67). Fins en els nostres Pirineus es parla encara (p. ex. a Areu de Vall Ferrera, 1933) de *faldilles de drap* i dels *draps fins* que es posen a les ferides. Qui vulgui parlar un català ben propi i ben raçat, quan es tracti d'un bocí sense valor dirà més aviat un *drapot* o un *drapet* que no «un drap» i no defugirà (refiat de l'indesitjable *panyo*) de parlar de *vestits* o *paraments de drap*, insistint a mantenir sempre vigorós l'ús de *draper* i *draperia* en lloc de la invasora *panyeria*, en aquesta terra que ha fet sempre el millor drapatge entre les del Migdia d'Europa. I insistirà a parlar de *parracs*, més que *drap*, allà on correspon.

DERIV.: *Drapada* [1448]. *Draper. Drapat. Drapàs* [1412]. *Drapejar. Drapellet* [fi S. xv], *drapet* [1515]. *Drapissó* [S. xv].

Draper: ja s'esmenta un *draper* en un doc. de 1250 del Cardener («*En Fer<r>er, draper*», PPujol, *Docs. Vg. Urg.*, 15.13); freqüent des de Lull: «*en lo mer-*